

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Slovenská republika na účely získania finančných prostriedkov na úhradu historického dlhu ustanovila v § 10 ods. 6 a 7 zákona č. 308/2018 Z. z. o Národnom jadrovom fonde a o zmene a doplnení zákona č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov povinnosť pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy a regionálnych distribučných sústav odvádzať z množstva elektriny dodanej koncovým odberateľom elektriny odvod určený na úhradu historického dlhu, ktorý je súčasťou ceny elektriny dodanej koncovým odberateľom elektriny. Historickým dlhom sa pritom rozumie rozdiel finančných prostriedkov potrebných na krytie nákladov záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie jadrových zariadení na výrobu elektriny, na ktoré neboli odvedené finančné prostriedky v potrebnej výške počas ich prevádzky a finančných prostriedkov odvedených do jadrového fondu, vo výške k 1. júlu 2006.

Finančné prostriedky získané z odvodu na úhradu historického dlhu sa odvádzajú do štátneho rozpočtu, na príjmový rozpočtový účet kapitoly Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky poukáže na účet Národného jadrového fondu do 15 dní odo dňa prijatia odvodu na svoj príjmový rozpočtový účet v príslušnom mesiaci kalendárneho roka od prevádzkovateľov sústav sumu rovnajúcu sa prijatému odvodu na úhradu historického dlhu od prevádzkovateľov sústav. Poukázané finančné prostriedky jadrový fond použije až do ich vyčerpania na financovanie úhradu historického dlhu finančných prostriedkov záverečnej časti jadrovej energetiky.

Výška tzv. historického dlhu je odhadnutá v dokumente „Vnútroštátna politika a Vnútroštátny program nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi v SR ako aktualizácia strategického dokumentu Stratégia záverečnej časti mierového využívania jadrovej energie v SR“, schváleného vládou Slovenskej republiky uznesením č. 387 z 8. júla 2015 sumou cca 2 068,537 mil. eur (k 31. decembru 2014 v cenovej úrovni 2014). Odhad vychádza z východiskového predpokladu, že historický dlh reálne znamená výpadok zdrojov, ktoré mali byť naakumulované počas životnosti a prevádzkovania jadrových elektrární k 31. decembru 1994.

Vzhľadom na to, že budúce náklady na úhradu historického dlhu finančných prostriedkov budú rozložené vo väčšom časovom intervale, nemôže byť otázka historického dlhu uzatvorená jedným konkrétnym, pevným a nemenným číslom. Budúce náklady na záverečnú časť jadrovej energetiky budú závisieť od konkrétneho vývoja cien materiálov a služieb, od cien ľudskej práce, od technologického riešenia, resp. stupňa technologického vývoja i od formy prípadného spoločného medzinárodného prístupu k trvalému uloženiu vyhorelého jadrového paliva, resp. vysokoaktívnych rádioaktívnych odpadov. Z pragmatických dôvodov sa preto uvažuje, že historický dlh sa bude vyrovnávať priebežne podľa aktuálnej potreby. Výška odvodov na úhradu historického dlhu, ktoré budú vyberané prevádzkovateľom sústavy, bude priebežne rozložená v dlhšom časovom horizonte a bude pokrývať aktuálne potreby.

Nariadením vlády sa tiež zavádza zníženie efektívnej sadzby odvodu vo výške 30 %, ktoré bude poskytnuté všetkým podnikom spadajúcim do vymedzených odvetví a zníženie efektívnej sadzby odvodu vo výške 75 %, ktoré bude poskytnutá podnikom, ktoré spadajú do vymedzených odvetví a zároveň ich elektroenergetická náročnosť podniku dosahuje najmenej 60 %. Podiel hrubej pridanej hodnoty podniku z činností uvedených podľa príslušných NACE kódov musí v predchádzajúcom roku predstavovať najmenej 50% z celkovej hrubej pridanej hodnoty podniku.

Návrh nariadenia zároveň reaguje na aplikačnú prax, ktorá sa v niektorých členských štátoch Európskej únie ustálila vo vzťahu k odberateľom elektriny náročných na spotrebu elektriny a priemyselným sektorom vystavených medzinárodnej hospodárskej súťaži, pre ktoré je elektrická energia významným faktorom produkcie. V súlade s priemyselnou politikou Európskej únie a v záujme zabezpečenia konkurencieschopnosti vybraných priemyselných sektorov, návrh nariadenia ustanovuje zníženie efektívnej sadzby odvodu tak, aby odberatelia elektriny náročných na spotrebu elektriny neboli neúmerne zaťažení nadmernou výškou odvodu.

Európska komisia posudzovala možnosti uplatňovania štátnej pomoci v súvislosti so zavedením odvodu a rozhodnutím SA.31860 (N506/2010) – Slovensko zo dňa 20. februára 2013 skonštatovala, že opatrenie zavedené Slovenskou republikou na čiastočné financovanie nákladov súvisiacich s vyradovaním, nakladaním s rádioaktívnym odpadom a nakladaním s vyhoretým jadrovým palivom z dvoch odstavených jadrových elektrární (A1 a V1) považuje za zlučiteľné so Zmluvou o fungovaní Európskej únie.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a pozitívny aj negatívny vplyv na podnikateľské prostredie. Návrh nariadenia vlády nemá vplyv na životné prostredie a informatizáciu spoločnosti, sociálne vplyvy, ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.

Návrh nariadenia je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, so zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1

Ustanovuje sa postup a spôsob výberu a platenia odvodu na úhradu historického dlhu v priebehu kalendárneho roka.

Navrhuje sa výška odvodu na úhradu historického dlhu, ktorá sa rovná súčinu efektívnej sadzby odvodu na úhradu historického dlhu za príslušný rok a množstva elektriny dodanej koncovým odberateľom za príslušný mesiac.

Pravidlá a podmienky určenia efektívnej sadzby odvodu na úhradu historického dlhu určuje prevádzkový poriadok prevádzkovateľov sústav. Prevádzkový poriadok je vypracovaný podľa § 45 ods. 5 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a po schválení Úradom pre regulácie v sieťových odvetviach je záväzný pre prevádzkovateľov distribučných sústav, prevádzkovateľa prenosovej sústavy a pre všetkých účastníkov trhu s elektrinou na ich vymedzenom území.

Ustanovuje sa použitie odvodu na úhradu nákladov historického dlhu.

K § 2

Ustanovuje sa výška efektívnej sadzby odvodu na úrovni 3,27 eura na megawatthodinu elektriny dodanej koncovým odberateľom elektriny. Ide o sumu, ktorá je v súčasnosti platná na základe doterajšieho nariadenia vlády č. 426/2010 Z. z.

Navrhuje sa zníženie efektívnej sadzby odvodu do jadrového fondu pre podnikateľské subjekty vykonávajúce činnosť výrobcu v niektorom odvetví uvedených v prílohe a podľa elektroenergetickej náročnosti a hrubej pridanej hodnoty podniku vypočítaných podľa prílohy č. 4 Oznámenia Komisie – Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014).

Ustanovuje sa znížená efektívna sadzba odvodu vo výške 30 %, ktorá bude poskytnutá všetkým podnikom spadajúcim do vymedzených odvetví a znížená efektívna sadzba odvodu vo výške 75 %, ktorá bude poskytnutá podnikom spadajúcim do vymedzených odvetví a zároveň ktorých elektroenergetická náročnosť podniku dosahuje najmenej 60 %. Podiel hrubej pridanej hodnoty podniku z činností uvedených podľa príslušných NACE kódov pritom musí v predchádzajúcom roku predstavovať najmenej 50% z celkovej hrubej pridanej hodnoty podniku.

Splnenie podmienok pre uplatňovanie zníženej efektívnej sadzby odvodu podľa § 2 ods. 3 a 4 sa preukazuje ministerstvu do 30. júna na nasledujúci kalendárny rok. Splnenie podmienok možno preukázať správou overenou audítorom alebo audítorskou spoločnosťou zapísanou v zozname podľa zákona č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, v ktorej je uvedená výška elektroenergetickej náročnosti podniku, celkovej spotreby elektriny a hrubej pridanej hodnoty podniku za posledné 3 roky.

Navrhované ustanovenia vychádzajú z rozhodnutia Európskej komisie C(2018) 4144 vo veci štátnej pomoci SA.50877(2018/N) Slovensko – Úľava z platby odvodu do jadrového

fondy pre energeticky náročné podniky na Slovensku. Európska komisia dospela k názoru, že súčasná podoba odvodu do jadrového fondu nie je v súlade s pravidlami pre štátnu pomoc v oblasti energetiky a životného prostredia a navrhla novú štruktúru limitu pre odvod na základe vybraných sektorov tak, aby dotknuté subjekty neboli definované podľa spotreby elektriny.

V súlade s Usmernením o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 sa navrhuje zníženie efektívnej sadzby odvodu na úhradu historického dlhu do Národného jadrového fondu pre vybrané odvetvia, ktoré sa vyznačujú vysokým stupňom elektroenergetickej náročnosti a zároveň sú vystavené medzinárodnému obchodu. V rámci oprávnených odvetví s NACE kódmi 1920, 2410 a 2442 boli príjemcovia zníženej platby z efektívnej sadzby odvodu vybraní na základe objektívnych, nediskriminačných a transparentných kritérií. Odvetvie s vyššie uvedenými NACE kódmi boli vzhľadom na ich skutočný odber elektriny (elektroenergetickú náročnosť) zaťažené nadmernými platbami do jadrového fondu.

Po zavedení zníženej efektívnej sadzby odvodu s vyššie uvedenými kritériami je predpoklad výpadku platieb z odvodu do jadrového fondu vo výške približne 1,6 mil. eur. V prípade očakávaného nárastu spotreby elektriny je predpoklad vykrytia výpadku týchto platieb v porovnaní s objemom platieb z predchádzajúceho obdobia.

K § 3

Navrhuje sa na rok 2019 spôsob zverejnenia zoznamu konečných odberateľov, ktorí vykonávajú činnosť výrobcu v niektorom odvetví uvedených v prílohe a podľa elektroenergetickej náročnosti a hrubej pridanej hodnoty podniku vypočítaných podľa Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014), na ktorých sa vzťahuje znížená efektívna sadzba odvodu do jadrového fondu.

K § 4

Zrušuje sa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 426/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o výške odvodu z dodanej elektriny koncovým odberateľom a spôsobe jeho výberu pre Národný jadrový fond na vyradovanie jadrových zariadení a na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi v znení neskorších predpisov vydané na základe pôvodného zákona č. 238/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

K § 5

Účinnosť nariadenia vlády sa navrhuje od 1. februára 2019.